

รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

THE MODEL OF MORAL ESTABLISHING FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN NONTHABURI

ทัศพร เกตุพนอม*

การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Thasporn Kettanom*

Educational Administration, Southeast Asia University

*Email: kettanom23@gmail.com

Received: 2020-12-07

Revised: 2021-01-30

Accepted: 2021-02-18

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการเป็นคนดีของนักเรียนประถมศึกษาโดยศึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยกระบวนการเดลฟาย 2) นำเสนอรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีโดยมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบการวิจัยและตัวชี้วัด ขั้นตอนที่ 2 พัฒนางค์ประกอบและตัวชี้วัดด้วยกระบวนการเดลฟายกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 21 คน ขั้นตอนที่ 3 ทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาโดยวิธีการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 150 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์

ผลการศึกษามีดังนี้พบว่า 1) องค์ประกอบการเป็นคนดีของสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 21 คน มีความเห็นตรงกันว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียนประถมศึกษา คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความรักในชาติไทยและความรักในความเป็นไทย 2) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้ ดังนี้ 2.1) การทำเดลฟายกับผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 21 คน ผลปรากฏว่าทุกคนเห็นด้วยกับรูปแบบโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานของแต่ละข้อตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าพิสัยควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา 2.2)

การจัดสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ผลปรากฏว่าทุกคนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเหมาะสมในระดับมาก และ 2.3) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พบว่า โดยรวมมีความเห็นเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of the study were: 1) to determine the factors and indicators on Moral Establishing Model for the primary school students. ; 2) to propose the Moral Establishing Model for the primary school students in Nonthaburi. The research methodology consisted of four steps: Step 1: analyzing the documents concerning the student morality to set up the conceptual framework; Step 2: developing the factors and indicators with Delphi Technique of 21 experts; Step 3: testing of model agreement on moral establishing to primary school students with a focus group discussion of eight experts; Step 4 evaluating the opinions of 150 school administrators and monks. The analysis of the data was accomplished by the computation of percentage and standard deviation. The median and interquartile ranges were also computed to test the agreement postulated in the study.

Research findings of this study, it was concluded that: 1) The Moral Establishing Model for the primary school students for an excellent Thai citizen, the 21 experts agreed with the seven factors and 34 indicators of Moral Establishing Model for the primary school students for an outstanding Thai citizen including diligence, honesty, helpful, discipline, responsibility, democracy and proud to be Thai. 2) The Moral Establishing Model for the primary school students for an excellent Thai citizen, the researcher can conclude as follows: 2.1) Delphi Technique, the 21 experts agreed with the seven factors and 34 indicators of the moral establishing model by considering of median and interquartile. 2.2) Focus Group Discussion, the eight experts also agreed with establishing a moral model for primary school students. 2.3) The evaluation of possibility on the Moral Establishing Model for the primary school students, overall the school administrators and the experts were agreed with high level.

Keywords: Model, Moral Establishing, Primary School Students

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันที่ถูกห้อมล้อมด้วยกระแสแห่งวัตถุนิยมและบริโภคนิยมได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยที่จะเป็นพลังสำคัญของชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบที่รุนแรง อันเป็นผลมาจากความเปราะบางของครอบครัวและชุมชนซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยเฉพาะปัญหาการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาที่ถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่เด็กนักเรียนทุกคนจะต้องมีและถือว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งในเรื่องนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษานั้น มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาทั้งสองฉบับคือ พ.ศ.2542 และ พ.ศ. 2554 ทั้งยังปรากฏในนโยบายการศึกษาของชาติซึ่งดูเหมือนกับว่าเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษาให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แต่ในทางกลับกันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมยังคงปรากฏอยู่ตลอดเวลาและเหมือนจะรุนแรงขึ้นตามลำดับ เช่น ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กอาชีวศึกษา หรือแม้แต่ปัญหาการตบตีกันของนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นเรื่องที่น่าหนักใจเป็นอย่างมาก ยิ่งในช่วงเดือนที่ผ่านมาเป็นข่าวทางสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ติด ๆ กันในหลายกรณีซึ่งยังไม่รู้ว่าจะหาทางออกและแนวทางแก้ไขกันได้อย่างไรเพราะรู้สึกว่ปัญหานี้ได้ถูกหมกหมมมานานจนหยั่งรากลงลึกเป็นปัญหาที่ไม่รู้จักจบสิ้น (Pravanprueg, 2008)

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นอีก

ปัญหาหนึ่งที่ท้าทายการแก้ปัญหาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าจะหาทางออกที่ลงตัวอย่างไร ระหว่างประเพณีวัฒนธรรม การรักษาวลสงวนตัวที่หลายคนเห็นว่าล้าสมัย คร่ำครึ กับการเปิดเสรีทางความรักของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน นี่ยังไม่ได้กล่าวถึงปัญหาที่ตามมา จากปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนที่มีอยู่มากมาย ปัญหาการติดเกมส์เป็นปัญหาที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน ปัญหานี้ถือว่าเป็นศัตรูที่ร้ายกาจที่ดึงเยาวชนออกจากการศึกษา ออกจากคุณธรรมจริยธรรม เด็กและเยาวชนบางคนใช้เวลาอยู่ในร้านเกมส์มากกว่าอยู่ที่โรงเรียนหรืออยู่ที่บ้าน สิ่งที่ตามมาคือการสะสมความรุนแรงจากการเล่นเกมส์ ที่นำไปสู่การแสดงออกถึงความรุนแรงของเด็กและเยาวชน เช่น การทำร้ายคนขับแท็กซี่เพื่อชิงทรัพย์โดยเลียนแบบมาจากเกมส์ นิสัยที่เอาแต่ชนะไม่รู้จักการแพ้หรือให้อภัย ปัญหาที่กล่าวมาส่งผลถึงปัญหาการไม่สนใจในการศึกษาเล่าเรียนที่ได้จากผลการเรียนรวมทั้งประเทศของเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นวิชาภาษาอังกฤษ ที่คะแนนต่ำทุกทักษะคือการฟังการอ่าน การพูด การเขียน หรือวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นับวันปัญหาเหล่านี้ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นจึงเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนในสังคมที่มีหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชน ดูแลเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนทั้งในระบบราชการและองค์กรภาคเอกชน น่าจะพบทวนการทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ผ่านมาว่ามีความสำเร็จหรือล้มเหลวประการใด เป็นสิ่งที่น่าคิด ทั้ง ๆ ที่เรามีนโยบายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ในส่วน

ขององค์กรทางศาสนาเรามีโครงการครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาทั่วประเทศประมาณ 20,000 รูป จึงนำคิดทบทวนกันใหม่ในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในระบบการศึกษาไทยว่ามีปัญหาหรือไม่อย่างไร (Riyotha, 2013)

การแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กล่าวมานั้น “ครอบครัว” เป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม แต่เป็นสถาบันที่มีพลังมากที่สุดที่จะขับเคลื่อนการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชน แต่ปัจจุบัน “สถาบันครอบครัว” ในสังคมไทยล้มเหลวในแต่ละวัน พ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะอยู่กับลูกปล่อยให้ลูกอยู่คนเดียว พ่อแม่ให้ความสำคัญกับการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพมากกว่า ด้วยความเปราะบางของครอบครัวเช่นนี้ ทำให้เด็กและเยาวชนมีเวลาอยู่กับเพื่อน เกมสื่อดีๆ มากกว่าพ่อแม่ เด็กและเยาวชนจึงเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจของตนเองและเรียนรู้จากเพื่อนซึ่งมีวุฒิภาวะพอๆ กัน การจะแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนผู้วิจัยเชื่อว่าสังคมต้องย้อนกลับมาให้ความสำคัญของครอบครัว พลิกบทบาทครอบครัวให้มีพลังเหมือนในอดีตพ่อแม่ต้องให้ “เวลา” และ “ความอบอุ่น” แก่ลูก ๆ มากกว่าการให้ทรัพย์สินโดยปราศจากความเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากครอบครัวแล้วผู้วิจัยเห็นว่าการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนนั้นมีความสำคัญมากในการช่วยแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนโดยต้องเริ่มต้นจากตัวของเด็กและเยาวชนเองจนก้าวไปสู่ครอบครัว ชุมชนและนโยบายแห่งรัฐ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการบูรณาการแบบทุกภาคส่วน โดยเริ่มต้นที่ตัวเด็กและเยาวชน ภายใต้แนวคิด “เริ่มต้นที่ใจ สู่สายใยครอบครัว ล้อมรั้วชุมชน รวมพลังภาครัฐ” ผู้วิจัยเชื่อว่าสิ่งแรกที่ต้องทำคู่ขนานกันไปกับการทำงานด้านเด็กและเยาวชนขององค์กรต่าง ๆ

รวมถึงการทำงานขององค์กรทางศาสนา คือ “การสร้างความตระหนักรู้ให้เด็กและเยาวชนเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนลุกขึ้นมาแก้ปัญหาด้วยตนเอง” เพราะไม่ว่าจะมีนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแค่ไหน งบประมาณมากขนาดไหน แต่เด็กและเยาวชนกลับมองไม่เห็นว่าเป็นสิ่งที่เขากระทำอยู่ เป็นปัญหากับตนเองและส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม นโยบายและโครงการต่าง ๆ ก็ไม่สามารถสำเร็จได้ ไม่ว่าเราจะระดมทุนทางปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม หรือทุนทางสังคมขนาดไหน สิ่งแรกที่ควรเร่งดำเนินการคือทำให้เด็กและเยาวชนเห็นปัญหา และลุกขึ้นมาแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนคอยให้การสนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชน (Salayachivin, 2013)

ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี ได้ให้ความเห็นว่าการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยต้องดำเนินการในสองลักษณะคือการ “ปลูก” และการ “ปลุก” ในส่วนของการ “ปลูก” นั้น ใช้สำหรับเด็กและเยาวชนที่เปรียบดั่งผ้าขาวซึ่งจะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคตให้เจริญงอกงามเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งคุณธรรมจริยธรรม ส่วนการ “ปลุก” นั้นใช้กับผู้ใหญ่ที่บางครั้งได้หลงลืม ละเลยการนำคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการประพฤติปฏิบัติให้เกิดการระลึกนึกถึงความสำคัญและนำคุณธรรมจริยธรรมกลับมาใช้ในการดำรงตน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนต่อไป ทั้งนี้ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศอังกฤษสามารถดำรงมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมที่สูงส่งเอาไว้ได้

ตลอดมา คือ ชาวอังกฤษได้รับการปลูกฝังคตินิยม 7 ประการ มาตั้งแต่เด็ก (ข้อ 1-7) เมื่อบุคคลใด มีคตินิยมทั้ง 7 ประการครบถ้วนก็ถือว่าเป็นผู้มี “Integrity” หมายถึง การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและ ชอบธรรม) ซึ่งเป็นคุณธรรมอันสูงส่ง มีความหมาย ลึกซึ้งและกว้างขวางมากอันเป็นการรวมความถูกต้อง ทั้งหลายทั้งปวงที่น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการ ฝึกอบรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนหรือบุคคล ทั่วไปในสังคมไทยให้มีคตินิยมครบทั้ง 7 ประการ และฝึกอบรมเด็กไทยโดยควรเพิ่มคตินิยมอีก 5 ประการ (ข้อ 8-12) เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมอันดีของสังคมไทย คตินิยม 12 ประการ คือ สัจจะพูดความจริง (Truth) ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ความระลึกใน หน้าที่ (Sense of Duty) ความอดกลั้น (Patience) ความเป็นธรรม (Fair Play) ความเอาใจเขามาใส่ใจ เรา (Consideration for Others) เมตตาธรรม (Kindness) ความกตัญญูตเวที (Gratitude) ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness) ความเคารพ ต่อผู้มีอาวุโส (Respect for Elders) รักษาคำพูด (Promise) จิตสำนึกสาธารณะเสียสละเพื่อส่วนรวม (Public Conscience) (Kraivichian, 2007)

ปัญหาที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะ ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัด นนทบุรี

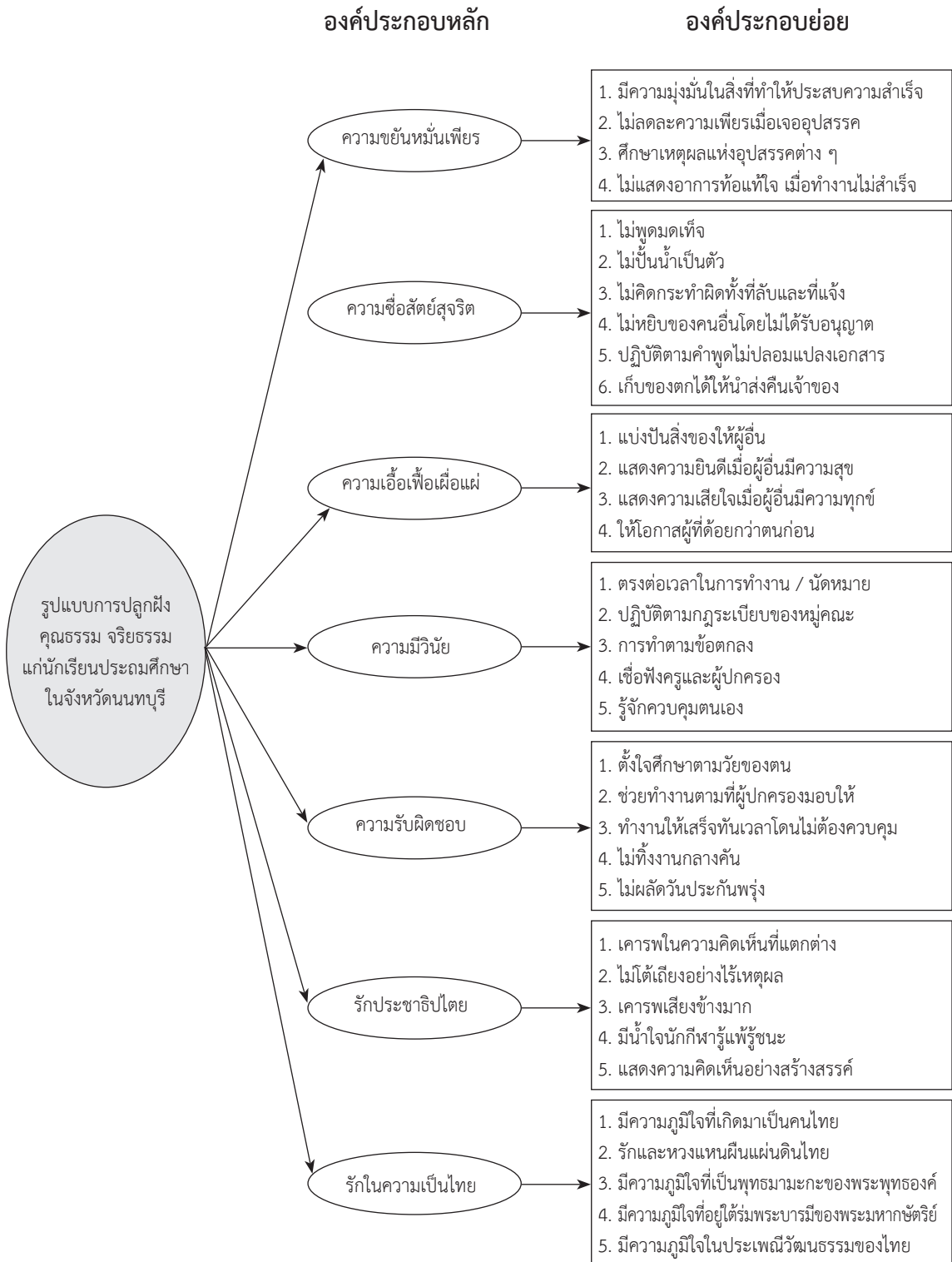
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญโดย วิธีการบอกต่อ (Snowball Technique)
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการตอบ แบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ องค์ประกอบของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนประถม ศึกษาในจังหวัดนนทบุรี มีองค์ประกอบหลัก 7 ด้านได้แก่ 1) ความขยัน หมั่นเพียร 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) ความมีวินัย 5) ความรับผิดชอบ 6) ความรักประชาธิปไตย 7) ความรักในความเป็นไทย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการกำหนดสัดส่วน (Proportional Random Sample) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยพิจารณาประเด็นที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะใช้ 21 คน เพราะมีผลการวิจัยยืนยันว่าใช้จำนวนนี้จะมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (0.02) และไม่ควรมีมากเกินไปเพราะอาจจะทำให้เกิดความล่าช้าในการติดตามและอาจได้บุคคลที่ไม่เชี่ยวชาญในประเด็นนั้นจริง (Srisuthitnaragoon, 2010)

2. วิธีเลือกผู้เชี่ยวชาญจะใช้วิธีวิพากษ์

ประเด็นปัญหา (Critical Incident Technique) กล่าวคือจะเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติด้านคุณวุฒิ วิทยุและประสบการณ์มากกว่า 10 ปีมา 1 คนก่อน แล้วขอรับรองให้ผู้เชี่ยวชาญนั้นระบุรายชื่อผู้เชี่ยวชาญต่อไปอีกท่านละ 3 ชื่อ หรือมากที่สุดเท่าที่จะมากได้จากนั้นขอรับรองให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านนั้น ระบุชื่อผู้เชี่ยวชาญต่อไปอีกท่านละ 3 ชื่อทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนผู้เชี่ยวชาญมากพอจึงนำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นมานับความถี่ที่ซ้ำ ๆ กันเรียงลำดับที่ซ้ำกันจากมากไปหาน้อยจนได้รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตามที่ต้องการ ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการศึกษาคนแรกได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมีประสบการณ์ด้านคุณธรรม

จริยธรรมอย่างน้อย 10 ปีขึ้นไปจากนั้นใช้เทคนิคการบอกต่อ จนครบ 21 คน

เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญ 21 คน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ครั้งที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

(Semi Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์และวิจารณ์อย่างกว้างขวางในทุกประเด็น การรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพูดคุยสนทนากับผู้เชี่ยวชาญโดยมีรายการตั้งคำถามเปิดนำ เพื่อทำให้ได้ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ

ครั้งที่ 2 ใช้แบบสอบถามฉบับใหม่ที่ได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบคำถามเปิดในครั้งที่ 1 มาสร้างเป็นคำถามปิดมาตรฐานค่า (Rating Scale Questionnaire) แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ

ครั้งที่ 3 ก่อนส่งให้ตอบครั้งที่ 3 จะต้องนำคำถามครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาคำมีมาตรฐานและคำพิสัยควอไทล์ของคำถามแต่ละข้อแล้วใช้ข้อคำถามเดิมนั้นสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่โดยเพิ่มคำมีมาตรฐานกับคำพิสัยควอไทล์ไว้พร้อมกับบอกให้ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นทราบว่าการตอบครั้งที่ 2 ท่านตอบอยู่ตำแหน่งใดและให้ผู้เชี่ยวชาญนั้นทบทวนคำตอบและตอบกลับอีกครั้ง ซึ่งในการตอบครั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นแตกต่างหรือไม่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเพียงไร จะได้พิจารณาว่าตนเห็นด้วยกับความสอดคล้อง

ในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ หรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็ให้แสดงเหตุผลประกอบเพื่อยืนยันคำตอบเดิมนั้น

ครั้งที่ 4 นำคำตอบที่ได้ในครั้งที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ใหม่ และจัดพิมพ์ค่าใหม่เช่นเดียวกับครั้งที่ 3 แล้วจัดส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบใหม่อีกครั้งเป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งทำเหมือนครั้งที่ 3

ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามประมาณค่า เพื่อประเมินองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 150 คน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ Likert

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

2. สร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่าเกี่ยวกับองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ความขยันหมั่นเพียร 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) ความมีวินัย 5) ความรับผิดชอบ 6) ความรักประชาธิปไตย 7) ความรักในความเป็นไทย

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เมื่อผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาก่อนที่จะส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบอีกครั้ง หลังจากนั้นนำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence :

IOC) ซึ่งผลที่ได้อยู่ในระดับ 0.80-1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีเนื้อหาสอดคล้องกัน

4. การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัย โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยรวมทั้งฉบับ ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค โดยมีเกณฑ์การตัดสินใจว่า ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าใกล้เคียง 0.80 ขึ้นไปจะไม่แก้ไขแบบสอบถาม ถ้ามีค่าสัมประสิทธิ์ ต่ำกว่า 0.80 ลงมา ก็ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ในที่นี้แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.91 จึงถือว่าแบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำไปใช้ได้

จากการทดลองใช้เครื่องมือกับผู้บริหารที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า เครื่องมือวัด มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

5. ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพเหมาะสมและปรับปรุงการใช้สำนวนภาษา จากนั้นจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยควอไทล์ (Inter Quartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจากนั้นส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 พร้อมทั้งรายงานให้ผู้เชี่ยวชาญทราบเกี่ยวกับค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยมและค่าพิสัยควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จาก

คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและที่วิเคราะห์ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น รวมทั้งคำตอบเดิมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างคำตอบของตนเองและของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับนำมาใช้ประกอบการพิจารณาทำการตัดสินใจ ยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตน หากผู้เชี่ยวชาญยังยืนยัน คำตอบเดิม แต่เป็นคำตอบที่มีค่าอยู่นอกพิสัยควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นต้องให้เหตุผลประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเทคนิคเดลฟาย

1) หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์จากแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ตอบโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามรอบที่ 3

2) นำค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์มาแปลผลซึ่งอาจพิจารณาพร้อมกับค่าฐานนิยม

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บข้อมูล 3 รอบ

รอบที่ 1 นำแบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาเรียบเรียงเป็นข้อความที่แสดงถึงองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความซื่อ

มั่นเพียร 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) ความมีวินัย 5) ความรับผิดชอบ 6) ความรักประชาธิปไตย 7) ความรักในความเป็นไทย ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมใช้ค่าคะแนนร้อยละและลำดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

รอบที่ 2 นำแบบสอบถามฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 7 ด้าน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมจำนวน 21 คน ทำแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมในรอบที่ 2 มีข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและมีค่าพิสัยควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา จำนวน 7 ด้านขององค์ประกอบหลักนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

รอบที่ 3 นำแบบสอบถามฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 7 ด้าน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมจำนวน 21 คน ตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 สำหรับครั้งนี้มีการแสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของกลุ่มพร้อมทั้งคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ได้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมด้านองค์ประกอบหลักตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ทั้ง 7 ด้าน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

จำนวน 8 คน มาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ผลการสนทนากลุ่มพบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 คนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันพร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์

ตอนที่ 3 การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 150 คน พบว่าทุกคนมีความเห็นสอดคล้องเหมาะสมในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนเห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ความขยันหมั่นเพียร 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) ความมีวินัย 5) ความรับผิดชอบ 6) ความรักประชาธิปไตย 7) ความรักในความเป็นไทย

2. การสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 8 คน ทุกคนเห็นสอดคล้องกันและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์

3. การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 150 คน พบว่า ทุกคนมีความเห็นสอดคล้องเหมาะสมในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน

ไม่สู้ได้ผลด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น วิชาศีลธรรมมีคะแนนน้อย นักเรียนไม่สนใจและไม่เอาใจใส่ในวิชานี้เท่าที่วิชาอื่น ๆ ซึ่งมีคะแนนมาก ครูส่วนใหญ่ก็ไม่อยากสอนวิชาศีลธรรมเพราะสอนยาก หาอุปกรณ์ลำบากและไม่ได้เก้เท่าครูที่สอนวิชาอื่น เช่น ครูสอนวิทยาศาสตร์ ครูสอนคณิตศาสตร์ หรือครูสอนภาษาต่างประเทศ มีหน้าซ้ำครูที่ต้องจำใจต้องสอนเพราะหาคนสอนไม่ได้หรือแม้แต่การรับอาสาสอนเพราะมีใจรักในวิชานี้อยู่บ้าง ก็ยังถูกมองว่าเป็นคนหัวโบราณ คร่ำครึอีกทำให้เกิดความท้อถอย ยิ่งนักเรียนมักเห็นว่าวิชานี้ไม่สำคัญ ไม่สนใจเรียน ก็ยิ่งทำให้ไม่มีใครอยากสอน ผลที่ตามมา คือ การขาดแคลนครูสอนศีลธรรมและยังซ้ำร้ายหนักขึ้น เมื่อวิชาศีลธรรมหายไปจากหลักสูตรทั้งระดับประถมและมัธยมแล้ว ทำให้น่าเป็นห่วงอนาคตของเด็กไทยและปัญหาของสังคมไทยมากขึ้น (Nuansri, 2014) สอดคล้องกับแนวคิด Vuthijan (2011) ที่ว่าการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนเป็นเรื่องใหญ่ ทำยากและน่าเบื่อ แต่เป็นเรื่องที่สำคัญที่ทุกฝ่ายไม่ควรมองข้าม ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมจะเกิดขึ้นในจิตใจของคนได้ต้องเกิดจากปัญหาที่ช่วยให้เห็นความจริงเห็นสัจธรรมด้วยตนเองไม่ใช่เกิดจากการท่องจำการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชนจึงควรเป็นไปตามธรรมชาติเป็นปกติ ควรหลีกเลี่ยงการสั่งหรือการบังคับ ควรทำโดยการสอนตรง ๆ แต่ค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่องโดยเน้นพื้นฐานความรัก ความเข้าใจให้เสรีภาพและให้โอกาสเด็กในการคิด ใช้ปัญญา ให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกจากภายในจิตใจสู่ภายนอก

เทคนิคการสอนที่ได้ผลยั่งยืนนั้น ครูหรือผู้สอนต้องไม่สำคัญผิดคิดว่าตนเองเป็นพระเอก

นางเอกหรือศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้เหมือนแต่ก่อน แต่ครูต้องเปลี่ยนเป็นครูผู้เตรียมสถานการณ์ วางแผนกิจกรรมร่วมกับศิษย์ ซึ่งแนะแนวทาง ทำตัวอย่างให้เห็น ตลอดจนต้องเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนแสดงเอง ค้นคว้าหาความรู้เอง เช่น

สถานการณ์ที่ 1 การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด สงบและสวยงาม เพราะการอยู่ในที่ที่เหมาะสมย่อมเป็นมงคลอันประเสริฐ การจัดบ้านและโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่สะอาดร่มรื่น เย็นสบาย ด้วยร่มพุกษาและบุปผาชาติที่งดงาม ปราศจากแหล่งสกปรก โสโครก บรรยากาศสงบเงียบ ห่างไกลจากความวุ่นวายทั้งปวง สิ่งแวดล้อมเช่นนี้ย่อมນ้อมนำจิตใจของผู้อยู่อาศัยให้สงบเงียบได้ส่วนหนึ่ง เมื่อนักเรียนได้มีความคุ้นเคยกับความสะอาด สงบ และสวยงาม จนเกิดเป็นความเคยชินและติดเป็นนิสัยแล้ว สุขภาพกายก็ย่อมดีไปด้วยจึงส่งผลให้สุขภาพจิตดีตาม ทำให้ง่ายต่อการสอนคุณธรรม จริยธรรม

สถานการณ์ที่ 2 การแสดงแบบอย่างที่ดีอยู่เป็นประจำ คติของครูมีว่า “สอนอย่างไรจงทำอย่างนั้น” วิธีการดำรงชีวิตและความประพฤติของครูจึงเป็นตัวอย่างที่เด็กคอยเลียนแบบ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชนนั้น ครูควรให้ความรู้ ความเข้าใจและทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีนอกจากนี้ ครูจะต้องสามารถหาตัวอย่างของคนดีในสังคมมาแสดงให้เห็นจริงเป็นประจำ พร้อมทั้งให้เห็นโทษของการประพฤติชั่วด้วยเช่นกัน

สถานการณ์ที่ 3 การสร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กได้ฝึกการเลือกและการตัดสินใจ ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร และเป็นผู้นำการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่เสมอ กิจกรรมเหล่านี้เป็นวิธีทางที่จะปลูกฝังจริยธรรม

และค่านิยมแก่นักเรียนได้ เช่น เมื่อครูเริ่มสอน บทเรียนต่าง ๆ แทนที่ครูจะบอกให้นักเรียน คัดลอก อ่านตามครู ตลอดเวลา ครูก็อาจสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้ฝึกตัดสินใจ ฝึกเลือก กิจกรรมจากสถานการณ์โดยครูเป็นผู้ชี้แนะว่า สิ่งไหนดีควรปฏิบัติหรือไม่ดีเพราะเหตุใด

สถานการณ์ที่ 4 การจัดให้เด็กมีประสบการณ์ก่อนสัมผัส นักเรียนจะต้องเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกของสังคมซึ่งในสภาพชีวิตจริงนั้น นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีความอดทนเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักยอมรับและให้อภัยผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ประสบการณ์เช่นนี้ จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่า งานจะสำเร็จได้ต้องช่วยเหลือกันและเรียนรู้ความแตกต่างทางความคิด ลักษณะนิสัยของเพื่อน ซึ่งจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับตัวของเด็กต่อไป

สถานการณ์ที่ 5 การสร้างเสริมกำลังใจให้ประพัตติ ทุกครั้งที่เด็กทำดี ครูควรกล่าวชมเชย ยกย่องให้เป็นตัวอย่าง บางครั้งครูให้รางวัลด้วยการติดดาวสีต่าง ๆ ที่ป้ายชื่อ ชักชวนให้เพื่อนปรบมือ รับรองความถูกต้องหรือให้บัตรเกียรติยศและกล่าวสรรเสริญต่อหน้าที่ประชุม เป็นต้น การสร้างเสริมกำลังใจดังกล่าวนี้ เป็นการสนองความต้องการทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก เขาจะรู้สึกอึดอัดใจเกิดความปิติ ในการทำความดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ควรจะปรับปรุงหลักสูตรในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเสียใหม่โดยเอาวิชาหน้าที่ ศีลธรรม บรรจุ

ในหลักสูตรการเรียนเช่นเดิมและเพิ่มคะแนนให้เท่ากับวิชาอื่น ๆ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย 1.2 ควรสรรหาครูผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและศีลธรรม 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	2.1 ควรจะทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเพราะว่าเด็กในวัยนี้กำลังศึกษาค้นคว้าและสร้างปัญหาให้แก่สังคมไว้มาก 2.2 ผู้ปกครอง โรงเรียน และวัดต้องร่วมมือ จัดอบรมขัดเกลาจิตใจเด็กและเยาวชนในสังคมอย่างใกล้ชิด

REFERENCES

- Kraivichian, T.(2007). **The Moral and Ethics of Administrators**. Bangkok : Office of the civil Service Commission. (In Thai)
- Nuansri, P.(2014). **The Guideline Development of Behavior on Moral Principle and Worth of Huahin Pithayacom School Students**. Thesis Bangkok : Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Pravanprueg, K.(2008). **The Development of Moral and Ethics on Democracy Discipline**. Bangkok : Kuroospa Ladprao. (In Thai)
- Riyotha, P. (2013). **The Development of Moral and Ethics for Early High School Students**. (By using Banfagnonesamran School Project) Office of Primary Education
- Ampurchiangyuen, Mahasarakham, Graduate School, Khonkan University. (In Thai)
- Salayachivin, S. (2013). **The Development of Reasoning Moral Principle**. The Faculty of Education : Chiangmai University. (In Thai)
- Srisuthitnaragoon, B. (2010). **The Development of all Index on Educational Management of Nurse Curriculum Quality**. Dissertation Bangkok : Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Vuthijan, C. (2011). **The Moral and Ethics Establishing for Students**. Bangkok : Religion Department. (In Thai)

.....